

Motion till riksdagen 2021/22:2782

av Mikael Oscarsson (KD)

En förnyad utredning om Estonias militärtransporter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen specifikt bör låta utreda de uppgifter som pekar på att det ska ha transporterats militär utrustning på M/S Estonia under själva förlisningsnatten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att bringa klarhet i om KSI ansvarade för eller kände till några militära frakter på Estonia och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att bringa klarhet i om det finns hemligstämplade dokument eller utredningar arkiverade om M/S Estonias militära transporter hos polisen, Försvarsmakten, UD eller andra myndigheter och när sekretessen för dessa handlingar i så fall löper ut, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att utreda vilka länder som skulle kunna ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militär materiel och vilket slags materiel det i så fall varit fråga om samt vilket land eller vilka länder som var slutliga mottagare av materielen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör kontrollera om det stämmer att utredningsmaterial från Hirschfeldts utredning förstörts, och om så har skett bör regeringen i så fall vidta åtgärder för att klarlägga varför detta skett och vilka uppgifter materialet innehöll, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör klarlägga vad det var för militär utrustning ”som inte var explosiv” som enligt Johan Hirschfeldt fraktades på M/S Estonia på svenskt uppdrag veckorna före förlisningen samt om materielen skulle transporteras till Sverige eller till andra länder och i så fall vilka, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I Ekot i Sveriges Radio den 11 november 2020 intervjuades Estoniaöverlevaren Anders Eriksson, som var en av ett tjugotal anhöriga och överlevande som i ett möte med statsrådet Damberg samfällt uttryckte en önskan till Damberg om att militärtransporterna nu måste utredas.

Ekot: ”Överlevande Anders Eriksson var också med på dagens möte, även han ville ha klarhet i hur det låg till med de militära transporterna. ’Alla pratade bara om de militära transporterna och ställde frågor kring det, säger Anders Eriksson’”.

Den 25 november 2020 skrev 89 barn till omkomna och överlevande ett öppet brev i DN till Haverikommissionen och politiker, och en av punkterna som barnen kräver att få svar på från Haverikommissionen rör just militärtransporterna. De uttrycker följande fråga med krav på utredning:

Varför har man inte utrett vilka länder som skulle kunna ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militärt material? Det finns vittnesmål som kan bekräfta att militära fordon setts köra ombord på fartyget precis före avgång den 27 september 1994. Utredningen som gjorts av Johan Hirschfeldt kring detta har endast bekräftat att Sverige känt till transporter vid två andra tillfällen, något som en före detta tulltjänsteman redan offentliggjort. Övrigt material i utredningen förstördes av Hirschfeldt. Varför? Är det tillåtet att förstöra viktigt utredningsmaterial? Finns det hemligstämplade dokument arkiverade kring militära transporter på M/S Estonia?

Förra biskopen Caroline Krook, som var medlem i Etiska rådet, ställde den 25 januari 2021 frågor på sin egen Facebooksida om Estonias militärtransporter: ”Varför fick ingen veta något om de militära transporter som skett före förlisningen och förmodligen också under förlisningsnatten? Undanhölls vi i Etiska rådet väsentlig information?”

Att inte bara anhöriga och överlevande utan även medlemmar i Etiska rådet nu ställer krav på mer information om Estonias militärtransporter är talande.

Nu säger dock Haverikommissionen att man inte kommer att utreda frågetecknen kring militärtransporterna. Skälet sägs vara att man uppfattar att man bara fått uppgift av regeringen att utreda hur Estonia sjönk och att militära transporter inte direkt har med det att göra. Många, inte minst överlevande och anhöriga, upprörs över detta besked.

På initiativ av Kristdemokraterna arrangerades den 5 november 2020 en utfrågning av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om Estonia. Då utlovade försvarsminister Peter Hultqvist ökad transparens om Estonias militära transporter. Han sa för ett år sedan att ingenting hemlighålls och att regeringen inte har något intresse av att hemlighålla någonting.

Vad har vi sett av den utlovade transparensen? Ingenting. Trots löften om öppenhet är vår samlade kunskap om Estonias militära transporter lika knapp som tidigare.

Varför informerades inte regeringen om militärtransporterna efter förlisningen? Vi vet inte. Varför informerades inte Etiska rådet om militärtransporterna? Vi har ingen aning.

Låt mig till sist sammanfatta varför det behövs en ny utredning om Estonias militära transporter:

1. För det första: Redan från början riktades allvarlig kritik mot den utredning som gjordes 2004 gällande Estonias militärtransporter. Informationen i utredningen var uppseendeväckande knapphändig. Det framkom inte vem som hade hörts i utredningen. Utredaren påstod sig ha förstört sitt eget utredningsmaterial. Låt mig summera: Vi vet ingenting om Estonias militärtransporter idag och kan heller inte kontrollera något.

2. För det andra: Det har framkommit nya uppgifter som pekar på att en militärtransport ägde rum under själva förlisningsnatten. Erfarna journalister säger sig ha fått information om en sådan transport, vilket uppmärksammas i Estoniadokumentären. Sara Hedrenius, som överlevde förlisningen, säger att hon såg militära fordon rulla ombord på Estonia strax före avgång. Det har hon sagt till medier, och jag har själv pratat med henne. Det säger sig självt att uppgifterna om militär last under förlisningsnatten måste utredas.
3. För det tredje: Vi är skyldiga att hörsamma de anhörigas och överlevandes önskemål om att utreda militärtransporterna. Gång på gång uttrycker de en önskan om att förstå varför Estonia, som var en passagerarfärja, användes för att transportera känslig militär materiel.

Mikael Oscarsson (KD)